

JURKOVIČOVA TEPLÁREŇ PRE NÁS BOLA VEĽKOU VÝZVOU

Tři otázky pro architekta Martina Paška z ateliéru DF Creative Group, jenž je autorem koncepce konverze a vestavby nových konstrukcí v interiéru

„Navrhli sme odvážny koncept, ktorým sme vyhrali vyzvanú súťaž a ktorý sme presadili a úspešne udržali vďaka investorovi až do konca. Budova sa svojou kvalitou, jedinečnou atmosférou a historickým aj výškovým kontrastom v centre Sky Parku navrhnutým Zahou Hadid stala klenotom nového moderného downtownu Bratislavy.“

Architekt **Martin Paško** vyštudoval FA STU v Bratislave v roku 1991, 11 rokov pracoval v tíme Ortner & Ortner vo Viedni na kultúrnych projektoch MQ Wien a Schauspielhaus Zurich, v roku 2005 sa stal spoluzakladateľom kreatívneho centra Design factory. Vo svojom portfóliu má realizáciu významných projektov ako Residence Moskovská, Residence Zrínkeho, Bory Home I., Refinery Gallery a Elektrárň Piešťany, za ktorú získal aj ocenenie Fenix Pamiatka roka 2014 a nomináciu na ocenenie Mies van der Rohe Award. Teraz pracuje na projekte industriálneho areálu Dve sýpky, ktorý ponúkne ďalší kultúrny a verejný priestor.

Za konverziu Jurkovičovej teplárne získal ocenenie CIJ Award 2021, BIG SEE Architecture Award 2022, ICONIC Awards 2022 Innovative Architecture, hlavnú cenu Stavba roka SR 2021 a Architecture MasterPrize Award 2022 Best of Best Industrial Building.

Jak je zřejmé, ze železobetonu byly zhotoveny zachovalé násypníky na tuhá paliva. Jak se však beton podílí na stavebně konstrukčním řešení, resp. na nosné konstrukci teplárny? A byly při rekonstrukci některé části vybetonovány nově?

Betón ako základný statický materiál stavby tvorí základnú statickú kostru celej Jurkovičovej teplárne doplnenej tehlovým plným murivom. Stredová stena medzi oboma halami však bola z pary kotlov doslova „vyparená“ a bolo ju nutné nahradiť novou železobetónovou priebežnou stenou, ktorá celý pôvodný skelet spevnila. Z výmeny tejto steny a z rekonštrukcie fasády sme odložili viac ako 31 tisíc tehál, ktoré sme naspať recyklovali a vložili do interiéru.

Na štyroch priebežných základných stĺpoch v priestore kotlovej haly ako by „visia“ dominantné železobetónové pôvodné násypníky, ktoré sa stali popri industriálnych oknách a tehľach základným znakom Jurkovičovej teplárne a tvoria jej jedinečnú atmosféru v pôvodnej surovosti a farebnosti.

Nová vložená „budova do budovy“ v kotlovej hale je nebojáčne postavená do priestoru na šiestich ustúpených železobetónových stĺpoch a mohutnej železobetónovej roznášacej, tzv. „waflovej“, doske, v ktorej je 96 otvorov a v nich špeciálne na mieru vyrobené RGB svietidlá. Waflová doska nesie štyri podlažia coworkingových priestorov na maximálne subtlých oceľových stĺpoch so železobetónovým jadrom, kde sú vložené výťahy a únikové schodisko. Celá vložená budova vo vnútri končí 70 mm pod pôvodnými oceľovými väzníkmi, ktoré nesú novú strechu a svetlík v átriu.

1 Situácia 2 Rez 3 Nové átrium
1 Situation 2 Section 3 New atrium

1 2

3

4

5

V turbínovej hale stoja nové vložené podlažia na dvoch radoch železobetónových kruhových stĺpoch, ktoré prechádzajú celou výškou haly a podpierajú pôvodné nosníky prítaženej zelenej strechy.

Zosilnenia železobetónových dosiek pri všetkých stĺpoch sú obrátené dohora a sú ukryté v zdvojenej podlahe, aby

7

6

podhlady pohľadových betónov s viditeľnými inštaláciami boli krásne hladké a rovné.

Na všetky nové železobetónové dosky boli robené špeciálne kladačské plány ukladania nových dosiek debnenia a bola použitá štandardná trieda betónu (nie špeciálna pohľadová). Napriek tomu je výsledok perfektný.

Jakým spôsobom byly sanovány původní betonové konstrukce?

Pred samotnou sanáciou boli odobrané na mnohých miestach vzorky betónu a boli robené špeciálne skúšky. Podľa ich výsledkov hlavný statik rozhodol o spôsobe sanácie, resp. o posilnení uhlíkovými pásmi alebo o kompletnej výmene.

8

9

10

11

12

Keďže celé vnútro bolo na začiatku realizácie prakticky voľné až po základovú škáru oboch hál, celý skelet bol na čas realizácie spevnený šikmými dočasnými ocelovými podperami, ktoré boli neskôr odstránené.

V podlaží nad násypníky jsou zhotoveny prosklené podlahy, jimiž je možné vidět dovnitř...

Áno, do dvoch násypníkov boli vložené nové železobetónové dosky pre nové funkcie. Aby si bolo možné predstaviť celú pôvodnú kubatúru a veľkosť násypníkov a rovnako pôvodnú patinu a materiály, podlahy v dvoch miestnostiach sú presklené, jedna v strede s kruhovým otvorom, druhá po celom jej obvode. Toto efektné riešenie prezentuje samotné vnútro násypníkov a návštevníci sa môžu stať vyslovene súčasťou technologického toku tejto industriálnej stavby.

Jurkovičova tepláreň prezentuje všetky objavené pôvodné časti a v každom mieste teplárne viete, že ste v tejto národnej kultúrnej pamiatke, čo bolo našim cieľom.

Fotografie: portrét, 6, 7, 9 – BoysPlayNice, 3, 11, 13 – Kudivani Photography, 1, 2, 4, 5, 8, 10, 12 – DF Creative Group

4 Pôvodný stav v roku 2018 pred rekonštrukciou – objavovanie a definovanie hodnotných objektov a konštrukcií 5 Pôvodná fasáda bola úplne zdevastovaná; bolo ju treba vyčistiť, doplniť a odstrániť z nej rôzne konštrukcie, ktoré tam nepatriali 6 Nové okná vo fasáde s typickým pôvodným delením, avšak s novými tepelne technickými vlastnosťami – izolačné trojsklo 7 Odras betónových násypníkov v sklenenej vstavbe 8 Dominantná konštrukcia vstavby postavená v priestore s roznášacím „waflovým“ stropom z pohľadového betónu počas výstavby 9 Spojovacia lávka 10 Povrch pôvodných železobetónových násypníkov 11 Cez nový svetlík sa do átria dostáva prirodzené svetlo 12 Tepelne izolovaná fasáda zvnútra – čisto biela omietka 13 Jurkovičova tepláreň sa po konverzii stala cenným kontrastom k modernej architektúre okolitých budov

4 Original state in 2018 before reconstruction – discovering and defining valuable objects and structures 5 The original facade was completely dilapidated; it needed to be cleaned, replenished and stripped of various structures that didn't belong there 6 New windows in the facade with typical original divisions, but with new thermal technical characteristics – triple glazing 7 Reflection of concrete hoppers in a glass of newly built-in structure 8 Dominant building structure built in a space with a spreading “waffle” ceiling made of exposed concrete during construction 9 Connecting footbridge 10 Surface of the original reinforced concrete hoppers 11 Natural light enters the atrium through the new skylight 12 Thermally insulated facade from the inside – pure white plaster 13 Jurkovič Heating Plant after conversion has become a valuable contrast to the modern architecture of the surrounding buildings

13

